

Predikan

Minnesgudstjänst, Alla helgons dag, Värnamo kyrka, Årg 3

Psalmer: 313:- 798:- 169B:- 300:- FS

Läsningar (Alla själars dag): Heb 11:13-16; Luk 20:37-38

Axel Fors

Att säga ”hejdå” till någon innebär, på ett sätt, ”att släppa sin kontroll” över den människan. När vi skiljs åt kan vi nämligen inte längre se vad den andre kommer att göra härnäst. Vi kan ha en *aning* om det, eftersom vi precis varit tillsammans, och vi kan *önska* att det ska bli så, men vi vet inte om det verkligen kommer att inträffa.

Ofta känner vi kanske inte nåt större behov av att veta exakt vad vår vän tänker göra härnäst och om det verkligen kommer att bli så som vi tror. Men andra gånger är det så svårt att behöva säga ”hejdå” och släppa sin kontroll.

Jag tänker till exempel på föräldrarna som ser sitt barn växa upp och i många år har mer eller mindre fullständig kunskap om vad barnet gör och hur barnet mår. Men efterhand barnet växer upp, och mer och mer börjar stå på egna ben, *måste* föräldern släppa kontrollen och till sist också acceptera att barnet säger ”hejdå” till barndomsåren och flyttar hemifrån. Det är ingen oväntad utveckling. Likväl kan det vara svårt. Istället får föräldrarna önska och längta efter att de ska träffas igen snart och att allt ska gå bra under den tid då man inte ses.

Jag tänker också på hur det kan vara för de som är gifta men som av någon anledning måste vara ifrån varandra under en tid, p.g.a. arbete, sjukdom eller andra omständigheter. Det kan vara väldigt svårt, men det gifta paret har ett mycket viktigt faktum till hjälp. De har gett varandra löften, som gör att deras tillit till varandra ska kunna bära dem, även i stunder där de inte exakt vet hur det är för den andre. De är ju inte längre två utan ett.

En av de saker som gör det så svårt för oss med döden är att den så tydligt påminner oss om alla dessa tillfällen i livet där vi inte har något annat val än att släppa kontrollen. Vi kan inte längre gå med. Vi kan önska, hoppas och längta, men vi kan inte gå med. Vi kan inte alltid ha kontrollen. Det hör till människans begränsningar.

Hur hanterar vi då våra begränsningar?

Hur kan vi klara av de nödvändiga avsked som livet är fullt utav redan från början?

En hjälp till våra funderingar kan vara att titta på några av de avskedsfraser vi ibland använder när vi skiljs ifrån varandra. Avskedsfraser vi också använder vid begravningar, och som säger något om en mänsklig insikt om hur vi ska kunna hantera de smärtsamma avsked och begränsningar vi tvingas stå ut med.

Ibland säger vi lite högtidligt ”adjö”. Ett ord som kommer från den franska frasen ”je te recommande á Dieu”. Alltså ungefär: Jag överläter dig åt Gud. Ett ”adjö” i ordets rätta bemärkelse betyder alltså, att nu, när vi själva tvingas släppa kontrollen av någon anledning, så överlämnar vi den andre till den ende som kan värna, skydda och vara med i de med- eller

motgångar som han eller hon kommer att möta, d.v.s. Gud, som skapat oss till sin avbild och älskar oss.

På blomsterkransar och buketter som brukar finnas på begravningar här i vår kyrka står det inte så sällan: ”Ett sista farväl”. En avskedsfras som faktiskt, till och med i stunder av sorg och död, anknyter till något *som ska hända sedan*. Vi ser inte vad det är, men vi kan *tro* att det finns där. Kanske blir *det* ännu tydligare om vi ser till en av engelska språkets motsvarigheter till ”farväl”, nämligen avskedsfrasen ”Godspeed”. Alltså ”farväl” och ”må Gud ge dig framgång”. En avskedsfras som också finns utbroderad i den irländska välsignelse som vi hittar i våra psalmböcker som psalm 730:

”Må din väg gå dig till mötes /och må vinden vara din vän
och må solen värma din kind /och må regnet vattna själens jord
och tills vi möts igen /må Gud hålla dig i sin hand.”

Avskedsfraserna – ”adjö”, ”farväl”, ”godspeed” och ”må din väg gå dig till mötes” – de uppmärksammar oss på hur viktigt det är att vi, när vi skiljs ifrån varandra, litar och hoppas på Gud och vågar överlämna oss själva, och den vi skiljs ifrån, i Guds händer. Gud har nämligen, precis som de äkta makarna gjort till varandra, gett oss löften. Guds löften ska också bestå i nöd och lust, men *dessutom* har Guds löften den extra lilla finessen att de består i liv och i död.

Att lita på Guds löften, det är ett sätt att hantera våra begränsningar, ett sätt att tryggt kunna vandra vidare genom livet och lusten, men också genom nöden och döden, där Gud lovar att bära med oss. Då glömmet vi inte bort det viktiga faktum att mellan den första dagen i våra liv och den sista dagen i våra liv finns Påskdagen. Där har alla Guds löften till oss sin grund.

I stället om törnbusken, som finns i 2 Mos i våra biblar och som Jesus refererar till i kvällens evangelium, säger Gud till Mose: *Jag har sett hur mitt folk plågas [...] Jag har hört deras klagorop [...] - ja, jag vet vad de får lida. Därför har jag stigit ner för att befria dem...* Jesus, Guds Son, levde våra mänskliga liv. Han kände av glädjen, tröttheten, skrattet, sorgen, arbetet, ensamheten, gemenskapen och smärtan som också vi bär på i våra liv. När vi minns våra avlidna, när vi sörjer, när vi önskar att saker skulle ha blivit annorlunda, då vet Gud hur vi har det. Jesus, Guds Son, har också varit där. Han har känt av det komplicerade mänskliga livet. *Jesus* är Guds löfte till oss, som en levande människa. Han steg ner från Gud och rakt in i vår mänskliga bräcklighet. Han bar, led och dog, med allt det som begränsar och förstör för oss. Och när han dog där på korset, gjorde han något mycket viktigt. Hans *avskedsfras* vittnar om det, hans sista ord på korset, som lyder: *Fader, i dina händer lämnar jag min ande*. Jesus överlämnade sig i sin Faders händer och kunde därför spränga dödens begränsningar, det som vi med smärta ser att vi inte kan själva. Genom sin Son steg Gud ner i *vår* ofullkomlighet, med *sin* fullkomlighet. Därför var graven tom på Påskdagens morgon. Jesus visade sig som uppstånden. Ögonvittnen har berättat det vidare så att också du och jag fick höra det. Därför finns det ett hopp om liv, både för oss själva och för de människor vi tvingats ta avsked av. Det är ett hopp, en tröst och en möjlighet som vi kan ta del av, som vi

kan ta emot som gåva från Gud, genom att tro. Ja *tro*, alltså att lita på att det Gud säger om sin gåva är sant.

I tro dog alla dessa, började vår läsning ur Hebréerbrevet ikväll. Och läser vi i Hebréerbrevet, precis före dagens lilla avsnitt, så kan vi få reda på vilka *dessa* är. Det handlar om Abraham, Isak och Jakob. Det handlar om Mose, Henok och Noa. Det handlar om en hel rad med gestalter ur bibelns gamla testamente som alla får det värdefulla *löftet* av Gud att han skulle vara med dem *alltid* och *aldrig* överge dem.

Om vi läser om dessa gestalter i våra biblar märker vi att de, också i de allra svartaste och svåraste stunderna av sina liv, när allting bara gick dem emot, till och med i *dödens* stund, *vågade* lita på löftet att världen och deras liv hade en vidare mening och betydelse, än det som de kunde se med blotta ögat just för tillfället. Och varför vågade de lita på det? Jo, därför att de, åtminstone vid några ruggigt konkreta punkter i deras liv, fått det bekräftat att Gud var med dem, att de inte var ensamma, trots att de trodde det från början. Det var ruggigt konkreta punkter de inte kunde komma undan eller bortförklara. Det var en grund att stå på så att de också vid andra tillfällen i livet kunde upptäcka Gud gick med dem. En grund att stå på som gjorde att de också vågade lita på de löften som ännu inte gått i uppfyllelse.

Ett sådant ruggigt konkret tillfälle finns i våra liv också. Det handlar om den gången vi bars till dopet av våra föräldrar, eller kanske bars av våra vänner, som drog med oss till dopet och kyrkans gemenskap med Kristus i vuxen ålder. I vårt dop kunde vi tydligt känna hur det välsignade vattnet sköljde över våra huvuden. Det vatten som visar att det som Jesus gjort när han dog och uppstod också gäller oss. I vårt dop kunde vi tydligt känna hur händer lades på våra huvuden och att man bad om Guds helige Andes kraft till våra liv. Gud har alltså redan handlat med oss, och gett oss löften, alldeles oberoende av vår ålder, eller våra egna krafter och förmågor, bara för att just du är du. Det är ett tillfälle vi inte kan komma undan eller bortförklara. Det ger oss en grund att stå på i livet så att vi, också vid andra tillfällen i livet, kan upptäcka att Gud går med oss. En grund att stå på som kan göra att vi vågar lita på de löften som ännu inte gått i uppfyllelse.

Mellan den första dagen i våra liv och den sista dagen i våra liv finns Påskdagen. Våra dop hjälper oss att se att den dagen pekar fram mot det löfte om uppståndelse vi fått men som inte har blivit uppfyllt för våra nära och kära och för oss själva riktigt än.

Visst kan det kännas frustrerande att behöva släppa kontrollen och acceptera att vi inte här och nu kan se löftet om evigt liv gå i uppfyllelse direkt. Visst kan det kännas som att vi kämpar i motvind och att det kan vara svårt att våga tro på Gud. Visst kan det kännas frustrerande att vi inte alltid ser Jesus så tydligt och att han numera är den Osynlige medvandrar. Så kunde människorna som nämns i Hebréerbrevet också känna. De hade inte heller Jesus hos sig som en fysisk person.

Men jag tänker på min egen farfar. Före det att min farmor dog var han inte så ofta i kyrkan, men efter det, och fram till sin egen död, missade han sällan en söndag. Min farmor hade

varit sjuk en längre tid och varit på sjukhus ganska mycket, men när hon dog kunde man inte försöka kontrollera allt längre och bara fundera praktiskt på olika mediciner och behandlingar och så. Det var bara att överlämna allt i Guds händer. Det var bara att säga ”adjö”, och mena just *adjö* i ordets rätta bemärkelse, och i detta ”adjö” söka och finna tröst och trygghet mitt i det svarta, mitt i det som man önskat skulle få vara annorlunda. Dopet visade ju åtminstone att detta var det mest konkreta att göra för stunden. Detta var det som verkade allra mest hoppfullt trots allt. Dopet var ju ett synligt löfte, något som kunde ge verklig tröst, istället för att försöka gömma sorgen på egen hand.

Därför kanske vi måste tänka såhär: Döden inträffar egentligen inte på själva dödsdagen. Utan döden inträffar den dag då vi låtsas som att världen och våra liv bara innehåller det vi kan *se* och konstatera *nu* och *här* och inget annat. Om vi i våra vardagsliv bara fokuserar på det som finns här, om vi envisas med att försöka gömma sorgen på egen hand då förnekar vi oss själva. Då förnekar vi våra möjligheter som Gud lagt ner i oss redan när han skapade oss och vi föddes. Då förnekar vi det löfte om att vi aldrig är ensamma som Gud gett oss när vi döptes. Då förnekar vi det hopp om liv efter döden som faktiskt är en del av all vår mänskliga längtan. Den längtan som visar sig i att det gör så ont när döden kommer oss så nära. Och förnekar vi det då har vi förnekat vårt eget liv redan nu.

Därför finns det en dag som är viktigare än den yttersta dagen och vår dödsdag. Den dagen heter IDAG. Abraham, Isak, Jakob, Mose, Henok och Noa var riktiga människor som tog dagen IDAG på allvar för att leva i gemenskap med Gud. IDAG har vi fått en ny möjlighet att vända om från oss själva och våra egna begränsningar och istället möta Gud, i ord, i bön, i nattvard, och i mötet med våra medmänniskor. IDAG har vi fått en ny möjlighet att rent konkret överlåta oss i Guds händer, kanske bara genom att för sig själv uttala orden: ”Herre, här är jag.” Svårare än så behöver det inte vara. På det sättet kan vi lämna allt det som är för stort för oss, allt det som är för svårt för oss, allt det som är dött i våra egna liv, alla våra vänner som avlidit, i Guds händer, varje dag. Dagen IDAG har alltså en mening. Dagen IDAG har betydelse för hela evigheten. För IDAG, har vi de löften som kan hålla också när döden inträffar.

Vi kan inte se allt, ana vidden, bredden och djupet av dessa löften, det kunde inte Abraham, Isak, Jakob, Mose, Henok eller Noa heller, men vi kan, precis som de, ta vår längtan efter helhet på allvar, släppa vårt kontrollbehov som inte leder nånvart och mitt i all vår svaghet och sorg trots allt våga säga ”adjö” med eftertryck och på så sätt tro på Guds löften om uppståndelse och evigt liv.

Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande. Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet. Amen.